

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

15.02.2013 г.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник Капитал daily](#)

✓ Над нулата, но не достатъчно

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2013/02/14/2002721_nad_nulata_no_ne_dostatuchno/

На фона на рецесията в Европа българската икономика е успяла да реализира макар и минимален растеж през миналата година. Експресните оценки на Националния статистически институт (НСИ) сочат че брутният вътрешен продукт е продължил да расте и през четвъртото тримесечие – с 0.1% спрямо третото и с 0.5% на годишна база.

Все още националната статистика не е публикувала обобщени данни за растежа на цялата 2012 година спрямо предходната. На база на известните числа изчисленията показват и годишен ръст от около 0.5%, а вицепремиерът Симеон Дянков в интервю за агенция "Крос" изказа очаквания за около 1%. Присъдата на икономистите обаче е, че растежът не е достатъчно голям, че да позволи на България да догонва жизнения стандарт на Западноевропейските държави.

В плен на европейската рецесия

Номиналният размер на БВП за четвъртото тримесечие пък е бил 21.01 млрд. лв., при 19.4 млрд. лв. за същия период на 2011 г. През миналата година икономиката ни е била подвластна на няколко основни фактора от които най-важният е свитото търсене в ЕС, където са четирите най-важни страни партньори на българския износ – Германия, Гърция, Италия и Румъния. В тези условия експортноориентираните компании са успели успешно да се адаптират и да се пренасочат към азиатски икономики.

Въпреки това обаче темповете, с които расте износът са четирикратно по-ниски, отколкото през 2011 г. и за това приносът на износа към общото икономическо развитие ще се окаже по-нисък, когато НСИ публикува подробните си данни в началото на март. Това, което прави разликата е ръстът на индивидуалното потребление, което компенсира отслабващото положително влияние на износа и на държавните разходи.

Реалното производство на икономиката, което се измерва през брутната добавена стойност, расте с 0.2% на тримесечна база и с 0.6% на годишна. По отделни сектори най-силно е представянето на индустрията, която увеличава производството си с 0.8% на тримесечна база и с 3.2% на годишна. За сметка на това услугите се увеличават с 0.4% на тримесечна база, но на годишна база се свиват 0.3%.

Продукцията на аграрния сектор намалява 0.9% спрямо най-силното лятно тримесечие, но спрямо края на 2011 г. увеличението е с 3%.

Спестените инвестиции

Принос за забавянето на икономическото развитие е оказало и неизпълнението на правителствената инвестиционна програма. Първ за това предупреди бившият заместник-министър на финансите Любомир Дацов, още когато стана ясно, че капиталовите разходи в бюджет 2012 са били само 3.6 млрд. лв., вместо първоначално планираните 5.2 милиарда. Точно липсващият милиард и половина инвестиции според него са е причина икономическият растеж се отклони допълнително от потенциала си.

Според главния икономист на Уникредит Булбанк Кристофор Павлов този фактор е повлиял в много по-малка степен от европейската дългова криза за забавеният растеж, но също е оказал влияние.

"В най-добрия случай правителството просто трябваше да реализира инвестиционната си програма, така както бе заложена в закона за държавния бюджет и дори да отиде на малко по-голям дефицит в публичните финанси за сметка на повече инвестиции. За съжаление това не се случи (вероятно заради липса на административен капацитет или пък защото се смята, че публични инвестиции трябва да се правят само с европейски пари) и дефицитът през 2012 беше редуциран агресивно с 1.6 процентни пункта спрямо дефицита от миналата година", коментира Кристофор Павлов. Той обаче допълни, че през тази година фискалната политика ще подкрепя икономическия растеж, ако правителството изпълни целта си за дефицит 1.35% от БВП и не се изкуши да продължи с ускорените темпове на фискална консолидация от предишните три години.

Положителните сигнали

Всички икономисти, до които Капитал Daily се допита, посочиха, че през 2013 година външната среда ще благоприятства растежа. Според тях европейската икономика (която се сви с 0.6% през последното тримесечие на 2012 г.) е достигнала дъното си през декември и от тази година се наблюдават положителни сигнали като спад на безработицата и засилено търсене от индустриалните компании, както в Германия, така и в Китай. Това е положително, защото търсенето в Азия е сред двигателите на германската икономика, за където се насочва голяма част от българския износ. Не липсват обаче и прогнози за рецесия в ЕС още една година, като ЕЦБ вчера за пореден път понижи прогнозите си за еврозоната и очаква нулев растеж през 2013 г. и едва 1.1% през следващата.

Според Георги Ганев от Център за либерални стратегии силните данни ще се видят още първото тримесечие, но това ще се дължи на ниската база от 2012 г., когато зимните снегове свиха както производството, така и износа, а дълговата криза потискаше европейската икономика най-сериозно.

"Очаквам през тази година да се реализира оптимистичният сценарий и Европейският съюз да излезе от рецесията. С това ще се върне и апетитът към риск и инвестиции в Източноевропейския регион и ще има положителен тласък на потреблението и през втората половина на годината, когато българската икономика ще започне да расте с ускорени темпове.

През първата половина а годината обаче компаниите ще се въздържат от инвестиции, заради несигурността, която носят предстоящите избори, смята Петър Чобанов – бивш директор на закритата правителствената Агенция за икономически анализи и прогнози. Според него това ще е период на изчакване за фирмите, но като цяло през тази година бизнесът ще започне да обновява активите си, заради натрупаната амортизация в предходните четири кризисни години.

Потреблението през миналата година е нараснало с 3% и тази новина е позитивна, стига да не се създадат външноотърговски дисбаланси и дефицитът по текущата сметка отново да се раздуе, но не движен от инвестиции, а от потребление. Чобанов препоръча да се вземат мерки за подобряване на бизнес средата и насърчаване на инвестициите, както и да се обърне внимание на пазара на труда, защото в противен случай, оживеното потребление няма да се пренесе в корпоративния сектор.

Мнения

Кристофор Павлов, главен икономист, Уникредит Булбанк

"Дълговата криза и високата скорост на фискална консолидация забавиха растежа"

Външни фактори извън контрола на българските власти допринесоха за забавянето на растежа през 2012 г. В най-голяма степен това беше дълговата криза в еврозоната и рецесията, които доведоха до свиване на търсенето в 18 от 20-те най-важни дестинации за българският експорт. Това е ключовата причина за забавянето на икономиката през миналата година, тъй като износът вече съставлява над 70% от БВП. Положителната новина на този фронт е, че българските износители показаха адаптивност и преориентираха част от продукцията си към бързо развиващите се пазари в Азия. В много по-малка степен за забавянето на растежа допринесе и високата скорост, с която се провежда процесът на фискалната консолидация, която българското правителство стартира след 2009 г. Тя бе напълно оправдана през първите три тримесечия, защото тогава се наблюдаваха негативите на дълговата криза и бяха необходими мерки, за да се върне доверието на пазарите. След средата на годината обаче ЕЦБ се намеси и това се превърна в повратна точка за дълговата криза. Така картината бързо се промени и през третото тримесечие инвеститорите започнаха да си възвръщат традиционното отношение към риска. В най-добрия случай правителството просто трябваше да реализира инвестиционната си програма и дори да отиде на малко по-голям дефицит в публичните финанси за сметка на повече инвестиции. За съжаление това не се случи (вероятно заради липса на административен капацитет или пък защото се смята, че публични инвестиции трябва да се правят само с европейски пари) и дефицитът през 2012 беше редуциран агресивно с 1.6 процентни пункта спрямо дефицита от миналата година.

Така, дори ако предположим стойност на фискалния мултипликатор за България от 0.5%, това би означавало, че затягането на фискалната политика през миналата година е отнело 0.75 процентни пункта от икономическия растеж. За разлика от миналата година през тази фискалната политика ще подкрепя икономическия растеж, разбира се, в случай че правителството изпълни целта от 1.35% дефицит, заложен в бюджета, и не продължи с ускорените темпове на фискална консолидация от предишните три години. По-важното обаче е, че конюнктурата на международните пазари бързо се подобрява. Има редица сигнали, че в края на 2012 г. европейската икономика е достигнала най-ниската си точка. Индексът PMI (поръчките на индустриалните компании) е с много силни стойности в Германия и в Китай през януари. Индексът на бизнес климата на IFO също отбеляза чувствително повишение през януари. Безработицата в Германия също спадна неочаквано бързо през януари за втори пореден месец. Всичко това сочи, че икономическият растеж както в еврозоната, така и в глобалната икономика ще е по-силен, а това е добра новина за България. Засега обаче няма да ревизираме прогнозата ни за България, която за цялата 2013 г. остава за ръст от 1.7%.

Георги Ганев, макроикономист, Център за либерални стратегии

"Сигналите са за по-добра 2013 г."

Темп на растеж от 0.5% със сигурност е по-нисък от желания, но като се има предвид развитието на европейската икономика и рецесията Европейския съюз и еврозоната се вижда, че причината са международни фактори. Второ поред тримесечие имаме годишен ръст на капиталобразуването, което е положителна тенденция, защото отразява повишаване на бизнес доверието, или естествена необходимост от съживяване на инвестициите, след като дъното вече е било достигнато. Разбира се, може да се дължи и на методиката, с която НСИ изглажда сезонните данни. За 2013 г. обаче очаквам ускоряване на икономическия растеж, като чисто статистически първото тримесечие ще бъде по-силно заради ниската база от миналата година. Тогава снеговете блокираха България и това понижи както производството на индустрията, така и активността на транспортния сектор. През тази година, ако се реализира оптимистичният сценарий, Европейският съюз ще излезе от рецесията, а с това ще се върне и апетитът към риск и инвестиции в Източноевропейския регион. Това ще окаже положителен тласък и на потреблението и през втората половина на годината може да видим как българската икономика расте с ускорени темпове. Този ръст ще е по-бърз от средния за Европа, но няма да е достатъчен за нужния за страната в опитите да догони западноевропейските държави по жизнен стандарт.

Петър Чобанов, макроикономист, Институт за нов икономически напредък:

"Потреблението расте, но има риск от нови дисбаланси"

Оценките, сочещи растеж на потреблението над 3% за цялата минала година, е позитивната изненада. Има обаче риск да се отворят дисбаланси във външната търговия, които сега по-скоро се движат от растеж на потреблението, отколкото на инвестициите, а това е по-неблагоприятният сценарий. Създава се необходимост от по-добра бизнес среда

и да се повлияе на предлагането, с предпоставки за растеж на инвестициите. Трябва да се обърне внимание на пазара на труда и структурните му проблеми, защото следващият макроикономически дисбаланс, за който ЕК ще ни предупреди, е безработицата.

Положителен сигнал е, че инвестициите в номинално изражение растат през 2012 г., когато през миналата година те спадаха и през 2010 година отново имахме спад. Изглежда, че през миналата година тенденцията на спад е преодоляна, може би и заради ниска база, и за това трябва да се изчакат данните през март, но все пак има растеж, което е обръщане на тенденцията. Няма основания за особено оптимистични прогнози през тази година въпреки очакваното преодоляване на рецесията в еврозоната. До изборите не може да се очаква инвестиционна активност.

✓ Заетостта продължава да спада

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2013/02/14/2002792_zaetostta_produljava_da_spada/

Тенденцията на стагнация на пазара на труда се запазила и през последните три месеца на миналата година. Това показват последните данни на Националния статистически институт (НСИ). През разглеждания период броят на заетите е намалял с 22 хил. на годишна база и е достигнал 2.95 млн. души. Безработицата също продължава да расте. Тя е с 1 процентен пункт повече в сравнение с четвъртото тримесечие на 2011 г. и достига 12.4%.

Според повечето икономисти кризата на пазара на труда ще продължи и през първата половина на тази година. А ако има някакво раздвижване, то ще се усети по-скоро в края на 2013 г.

Забавяне на агонията

Все пак данните на статистиката показват, че през втората половина на миналата година спадът на заетостта забавя темпове. През периода юли - септември 2012 г. бяха изгубени малко под 20 хил. работни места. Това е доста по-малко в сравнение с първото полугодие на 2011 г., когато спадът на заетите беше с около 120-140 хил. души. Според Георги Ангелов от институт "Отворено общество" очакването спадът на заетостта да спре през тази година се запазва. Въпреки това не се очаква драстична промяна. "Едва ли можем да говорим за сериозно раздвижване на пазара на труда. Нашите очаквания бяха, че ще стигне дъното в края на миналата година, и може би по-скоро се е случило това. А и ако следите анализите - според някои от големите агенции за подбор на персонал през втората половина на миналата година е започнало някакво леко раздвижване на пазара на труда", казва Десислава Николова, главен икономист в Института за пазарна икономика.

Младежите работят все по-малко

Младежката безработица се превръща във все по-голям проблем. Над половината от спада на заетостта през последното тримесечие на миналата година се дължи на нейния ръст. От всички 22 хил. души, които са загубили работата си, 15 хил. са на възраст между 15 и 29 години, а коефициентът на безработица в тази възрастова група е почти 21% - с 0.7 пункта повече спрямо четвъртото тримесечие на 2011 г. Според Георги Ангелов възможно обяснение на този спад е и чисто демографско - да няма толкова много младежи, които да влизат на пазара на труда.

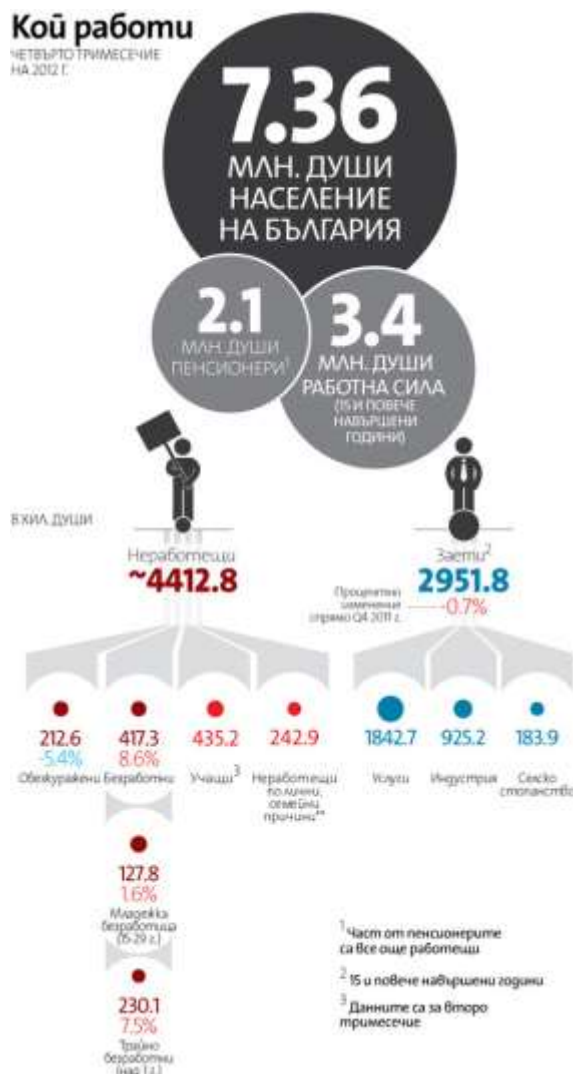
Единствената възрастова група, при която данните на НСИ показват ръст на заетостта, са хората между 55 и 64 години - с 8.4 хил. души до 481.3 хил. Най-вероятно плавното нарастване на пенсионната възраст и изискването за стаж при пенсиониране, което се въведе през 2012 г., успява да задържи повече възрастни хора на пазара на труда.

Силната половина

Друг положителен сигнал е увеличението на заетостта при мъжете, смята Лъчезар Богданов от Industry Watch. За първи път поне от началото на годината този показател се увеличава. Макар и ръстът да е само с 2 хил. души, това е знак за увеличаване на заетостта в дейности като индустрия и строителство например, в които обикновено работи "силният пол". Според икономиста това е ефект от вече направените инвестиции (например в преработващата промишленост през изминалата година).

Нови желаещи за работа

Коефициентът на икономическа активност на хората на възраст между 15 и 64 години също се повишава с 1.7 пункта и достига 67.9%. Едно възможно обяснение е спадът с 13 хил. души на обезкуражените лица до 212.6 хил. – тези, които не са икономически активни, защото са се отказали да си търсят работа. Обезкуражените са 13.3% от всички неактивни на пазара на труда. Продължително безработните (от една или повече години) пък са със 7.5% повече спрямо октомври - декември 2011 г. и достигат 230.1 хил. Това е над половината от всички безработни (виж графиката).

✓ Рецесията в еврозоната се задълбочава

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/2013/02/14/2002855_recesiata_v_evrozonata_se_zadulbochava/

Рецесията в еврозоната се е влошила през последните три месеца на 2012 г., като двете най-големи икономики в региона – Германия и Франция, отчитат значителен спад, показват експресните данни на Евростат. Миналата година е била първата от 1995 г. насам, през която страните от валутния съюз не са постигнали икономически растеж в нито едно тримесечие, отбелязва Reuters. След като през третото тримесечие икономиката на еврозоната влезе в техническа рецесия, през четвъртото се е свила с още 0.6% на тримесечна база. Това е най-големият спад от първото тримесечие на кризисната 2009 г. и надминава средните прогнози на икономистите за свиване от 0.4%.

Брутният вътрешен продукт на целия Европейски съюз (ЕС) се е свил с 0.5% за периода, след като през третото тримесечие постигна минимален ръст от 0.1%. На годишна база свиването в еврозоната и ЕС през последното тримесечие на 2012 г. е съответно 0.9 и 0.6 на сто.

Спад с малки изключения

Сред членките на ЕС единствено прибалтийските републики – Литва, Латвия и Естония отбелязват по-забележим икономически растеж за тримесечието, съответно 1, 1.3 и 0.9%. До тях вероятно ще се нареди Полша, за която обаче все още няма статистически данни за периода. Все още липсват данни и за Ирландия, Гърция, Люксембург, Малта, Швеция, Дания и Словения. Другите страни, които успяват да задържат положителни нива на икономически ръст, са Словакия и Румъния с по 0.2%, както и България с 0.1 на сто.

Цялостните тенденции обаче зависят от големите икономики, като първите три в това отношение – Германия, Франция и Италия, отбелязват по-голям спад от очакваното. Икономиката на Берлин се е свила с 0.6% през тримесечието, след като през по-голямата част от годината показваше изненадваща устойчивост на дълговата криза в региона. Това е най-слабото тримесечие за Германия от времената на финансовата криза преди четири години.

За Берлин най-притеснително е слабото представяне на експортния сектор, който е мотор на икономиката, макар анализаторите да прогнозира бързо възстановяване през тази година. "Сравнително слабата външна търговия е решаващ фактор за цялостния икономически спад в края на годината. През последното тримесечие на 2012 г. износа на стоки е спаднал значително повече от вноса", заявява Германското статистическо бюро.

Втората най-голяма икономика Франция се е свила с по-малко от германската – 0.3%, което обаче също е по-лошо от предвижданията. Ревизираните данни за страната показват, че френското БВП се е свило с по 0.1% през първото и второто тримесечие на 2012 г., преди да нарасне с 0.1% през третото. Това означава, че Париж вече е преживял една, макар и слаба рецесия през миналата година.

Стабилизацията под въпрос

През последните месеци изглеждаше, че решимостта на Европейската централна банка "да направи всичко, което е нужно" за спасяване на валутния съюз е успокоила пазарите и най-тежкото от дълговата криза е минало.

Икономическото влошаване дори сред най-силните страни в региона обаче поставя под въпрос заложените цели за намаляване на задлъжнялостта. Премиерът на Франция Жан-Марк Еро вече призна, че слабият растеж може да направи целта за понижаване на бюджетния дефицит през 2013 г. недостижима.

"Тези числа са ужасни, подобно цялостно свиване не отговаря на положителната картина на стабилизацията от последните месеци", коментира Карстен Брезески от ING, цитиран от BBC. Той обаче добави, че се очаква връщане към растеж в течение на 2013 г. "Това обаче ще е малък растеж, което означава, че социалният ефект от рецесията ще е тежък, особено в периферните членки", отбеляза икономистът.

Повечето анализатори прогнозира, че еврозоната ще остане в рецесия и през първото тримесечие на 2013 г., макар да се очаква бързо възстановяване в Германия. "Шансовете германската икономика да се върне към растеж в началото на тази година са много добри. Всички ранни индикатори са положителни. Ние очакваме ръст от 0.3% за първото тримесечие, но може и да е по-висок", коментира пред Reuters Андреа Рийс, главен икономист за Германия в банка UniCredit.

Ситуацията остава значително по-тежка за южните членки на еврозоната, които са най-засегнати от дълговата криза. Свиването на БВП на Италия с 0.9% бележи шесто поредно тримесечие на икономически спад, с което рецесията стана по-продължителна от тази през 2008-2009 г. Както и в другите силно задлъжнени държави, икономическите проблеми се влошават от мерките за икономии, наложени от правителството на Марио Монти.

Четвъртата европейска икономика Испания също затъва все повече в рецесия, след като се е свила с 0.7% през четвъртото тримесечие. Другите икономики, които регистрират отрицателен ръст и през четирите тримесечия на 2012 г. са Кипър, Унгария, Португалия и Чехия. До тях щеше да се нареди и Великобритания, ако провеждането на летните олимпийски игри в Лондон не беше повишило БВП с почти 1% през третото тримесечие.

✓ Инфлацията през януари стигна 4.4% на годишна база

<http://www.klassa.bg/news/Read/article/224270-%D0%98%D0%BD%D1%84%D0%BB%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F%D1%82%D0%B0+%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B7+%D1%8F%D0%BD%D1%83%D0%B0%D1%80%D0%B8+%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%B3%D0%BD%D0%B0+4.4%25+%D0%BD%D0%B0+%D0%B3%D0%BE%D0%B4%D0%B8%D1%88%D0%BD%D0%B0+%D0%B1%D0%B0%D0%B7%D0%B0>

Инфлацията през януари спрямо същия месец на миналата година достигна 4.4%, сочат предварителните данни на Националния статистически институт (НСИ). Потребителските цени през януари в сравнение с декември са се повишили с 0.4%.

В началото на тази година в сравнение с края на предходната хранителните продукти и безалкохолни напитки са поскъпнали с 1.7 на сто, а при алкохола и тютюневите изделия НСИ регистрира покачване на цените с 0.1%. Със същия темп поскъпва и транспортът. Това са основните фактори движещи инфлацията нагоре.

В същото време облеклата и обувките поевтиняват с 3.2%. Режимните разходи като за жилищата като вода, електроенергия, газ и други горива, намаляват с с 0.7%. Цените на мебелите падат с 0.5%.

На месечна база индексът на цените в т. нар. малката потребителска кошница нараства с 1.1%, което се дължи основно на поскъпването на хранителните продукти с 2%.

Като цяло посочените данните за инфлацията са тревожни. Причината е, че ускоряването на ръста на потребителските цени не се дължи на повишено търсене и съответно производство, а е на фона на практически липса на икономически ръст през последните месеци.